

NETELNBURCHPAD 5 KM

zien hoe de kreek door het landschap kronkelde. In het landschap is vanaf de Achtereemlandseweg een kronkelslootje te zien. Dit is vermoedelijk een restant van de Zeldrecht.

8 Overstroming

De Eem vormt een open verbinding met het IJsselmeer, vroeger de Zuiderzee. In deze streek waren er regelmatig overstromingen. De laatste grote overstroming was in 1916. Het water zou toen tot aan de vensterbanken van de boerderijen hebben gestaan. Om de varkens en schapen te beschermen tegen het hoge water, werden ze naar het voorhuis gehaald. Dat was een stuk hoger gelegen dan het achterhuis. Het verhaal gaat dat er tijdens de overstroming bij één van de boeren een grote pan soep op tafel stond. Net op het moment dat men wilde gaan eten, liep één van de varkens onder de tafel door en gooide de tafel met pan soep en al om. De overstroming van 1916 was een belangrijke aanleiding om het lang uitgestelde plan voor de afsluiting van de Zuiderzee snel aan te pakken.

9 Weidevogels en agrarisch natuurbeheer

Weidevogels zoals de grutto en tureluur, maar ook zangvogels zoals graspieper en veldleeuwrik gebruiken de weilanden in Eemland om te broeden en hun jongen groot te brengen. Het open landschap is erg geschikt voor weidevogels. Volgens de boeren, die vroeger handmatig molken in de wei, zag je de kemphanen om je heen baltsen. Om verschillende redenen daalt het aantal weidevogels nog steeds. Daarom proberen veel boeren in dit gebied rekening te houden met de weidevogels. Ze zoeken en markeren de nesten en worden daarbij vaak geholpen door vrijwilligers. Zo kan bij het maaien om de gemarkeerde nesten heen worden gereden. Nestbeschermers zorgen ervoor dat het vee de nesten niet vertrapt. De laatste jaren maaien de boeren sommige percelen later in het seizoen. Dit zorgt voor een mozaïek van langer en korter gras. In het langere gras kunnen de kuikens voedsel vinden en zich verschuilen voor roofdieren.

hier vouwen

Dit Klompenpad is tot stand gekomen onder coördinatie van Landschap Erfgoed Utrecht in samenwerking met diverse particuliere eigenaren, vele vrijwilligers, gemeente Baarn en andere partijen uit de streek. Klompenpaden zijn cultuurhistorische wandelroutes die particuliere terreinen, zoals landgoederen en boerenland, toegankelijk maken voor de wandelaar. Ze gaan zoveel mogelijk over historische tracés en onverharde paden. Rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuur en natuur bepalen de sfeer. De paden vertellen bewoners en wandelaars over de geschiedenis van hun omgeving. Ook het landschap heeft voordeel van de ontwikkeling van Klompenpaden: vaak worden landschapselementen hersteld en aangelegd. Door aan te sluiten bij lokale initiatieven als landwinkels, horeca en kamperen bij de boer wordt de economie van de streek versterkt.

Meer informatie over Klompenpaden: www.klompenpaden.nl.
Hier vindt u ook actuele wijzigingen of aandachtspunten.

Meer informatie over Landschap Erfgoed Utrecht:
www.landschaperfgoedutrecht.nl

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Rondwandeling gemarkeerd in met roze Klompjes in twee richtingen.
- De nummers op de kaart verwijzen naar bezienswaardigheden langs de route die beschreven worden in deze brochure.
- Routenavigatie en informatie over landschap en cultuurhistorie is ook beschikbaar via de Klompenpaden app.
- Het Klompenpad is niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen vanwege de smalle en onverharde paden. Stevig en waterdicht schoeisel wordt aanbevolen.
- De brochure met kaart en achtergrondinformatie is o.a. verkrijgbaar bij het startpunt en de VVV's in de regio. Een overzicht van de verkooppunten vindt u op www.klompenpaden.nl.
- Het is mogelijk om sommige Klompenpaden te combineren. Eventuele overstap-punten zijn aangegeven op de kaart en ter plekke in het veld.
- Een deel van de route is gesloten van 15 maart t/m 15 juni vanwege het broedseizoen van de weidevogels. Tijdens deze periode volgt u de 'route tijdens broedseizoen'. Dit is aangegeven op de kaart en gemarkeerd in het veld.
- Honden zijn verboden op particuliere delen van het Klompenpad om verstoring van vee en wild te voorkomen. Dit is aangegeven op de openstellingsborden die u aan het begin van het particuliere terrein vindt.

productie & eindredactie Landschap Erfgoed Utrecht
tekst Waterschap Vallei en Eem, Historische Kring Hoogland, Landschap Erfgoed Utrecht
beeldmateriaal Erwin Bruulsema (graspieper), Landschap Erfgoed Utrecht, Rijksmuseum Amsterdam, Coll. Historische Kring Baarne, Dorus van den Hengel.
opmaak Designimals, Laura Hondshorst

© Landschap Erfgoed Utrecht
2023, 1ste online publicatie. Alle rechten voorbehouden
Bij vragen of opmerkingen over dit pad kunt u contact opnemen met Landschap Erfgoed Utrecht via www.klompenpaden.nl.

NIET-BESTEMD
VOOR VERKOOP

Door de polder,
over kavelpaden
en langs de Eem

NETELNBURCHPAD 5 KM

NETELENBURCHPAD 5 KM

1 Boerderij Netelenburch

Boerderij Netelenburch is, net zoals de meeste andere boerderijen aan het Zuidereind, dicht tegen de dijk gebouwd op een hoger gelegen strook zand. Vroeger lag de boerderij zo dicht op de straat, dat de hooiwagens de boerderij raakten. In 1951 werd de boerderij gekocht en opgeknapt door de familie Van den Hengel. Zij hebben de voorgevel ongeveer 75 centimeter laten terugzetten. Dat was redelijk goed te doen omdat de muren waren gemetseld met een soort kalk, waardoor de bakstenen min of meer los op elkaar lagen. Ook de gevels hadden een opknabbeurt nodig: de voorgevel was breder dan de achtergevel en de linker zijgevel korter dan de rechter. Een stukje van de oorspronkelijke achtergevel is bewaard gebleven. Daarin zijn een aantal diepe groeven te zien. Hierin slepen de bewoners het gereedschap.

hier vouwen

Natte voeten op de Eemweg 1916 (Coll. Historische Kring Baerne)

2 Praamgracht en turfwinning

Dwars op de Eem ligt de Praamgracht of Pijnenburgergrift. Deze is rond 1240 aangelegd in opdracht van de Bisschop van Utrecht. De Praamgracht werd gebruikt voor transport van turf uit het Soesterveen en loopt in een bijna rechte lijn naar Soestdijk. De naam Praamgracht komt van de platte schuiten, de pramen, waarmee de turf werd vervoerd. Het turfsteken was een bijverdienste voor de boeren in de omgeving.

Boerderij Grimmestein

3 De Eem

De Eem is de enige rivier in Nederland die volledig op Nederlands grondgebied ligt. Aan het eind van de 12e eeuw is de rivier pas echt ontstaan en is sinds die tijd bekend geweest onder verschillende namen: Eem, Eems, Hemus, Hemes, Amer en Hamer. Al deze namen verwijzen naar water. De rivier speelde een grote rol in de afwatering van het omliggende land. En het was een belangrijke vaarweg voor het handelsverkeer, onder andere om bier uit Amersfoort te halen. Omdat het voor de scheepvaart praktischer was, zijn rond 1970 enkele bochten afgesneden. Dit is nog zichtbaar bij boerderij Netelenburch. Er is hier een eilandje ontstaan door het verleggen van de rivier.

4 Grebbelinie

De dijk bij het Zuidereind maakt onderdeel uit van de Grebbelinie. Deze loopt van Rhenen tot Bunschoten-Spakenburg. In de Tweede Wereldoorlog diende de Grebbelinie om het westen van het land te beschermen. Langs de hele lijn kon het land onder water worden gezet, zodat de vijand niet verder het land in kon trekken. In Eemland was deze inundatie een belangrijk verdedigingsmiddel. Op verschillende plekken in de dijk van de Eem liggen nog een aantal bunkers, zoals bij Krachtwijk. Toen de oorlogsdreiging in 1940 toenam, werden boerderijen aan het Zuidereind onteigend en werden bewoners geëvacueerd. De bedrijven die in het schootsveld lagen moesten verdwijnen, wat inhield dat ze werden platgebrand. Dit gold onder andere voor de schuur van Netelenburch. Na de capitulatie werd een nieuwe schuur gebouwd.

5 Zuidereind

Het Zuidereind of 'Zuurend' is een lange, slingerende dijk langs de oostelijke oever van de Eem. Al in de 13e eeuw zijn hier hofsteden gebouwd op terpjes bij de rivierbedding. Een aantal van de huidige boerderijen zijn de opvolgers van deze hofsteden. Van zuid naar noord zijn dat Netelenburch, Wolkenberg, Grimmestein, Bloemberg en Zonne.

6 Grimmestein

Ten noorden van de Grimmesteinseweg ligt boerderij Grimmestein, die waarschijnlijk uit de 18e eeuw dateert. Het is een van de weinige T-huisboerderijen in Baarn. Hier is goed te zien dat de boerderij op een terp is gebouwd en dus hoger ligt dan het omliggende land. De naam Grimmestein verwijst naar een verdwenen kasteel dat op de oostoever van de Eem zou hebben gestaan. Over het ontstaan van het kasteel is verder weinig bekend.

7 De Zeldrecht

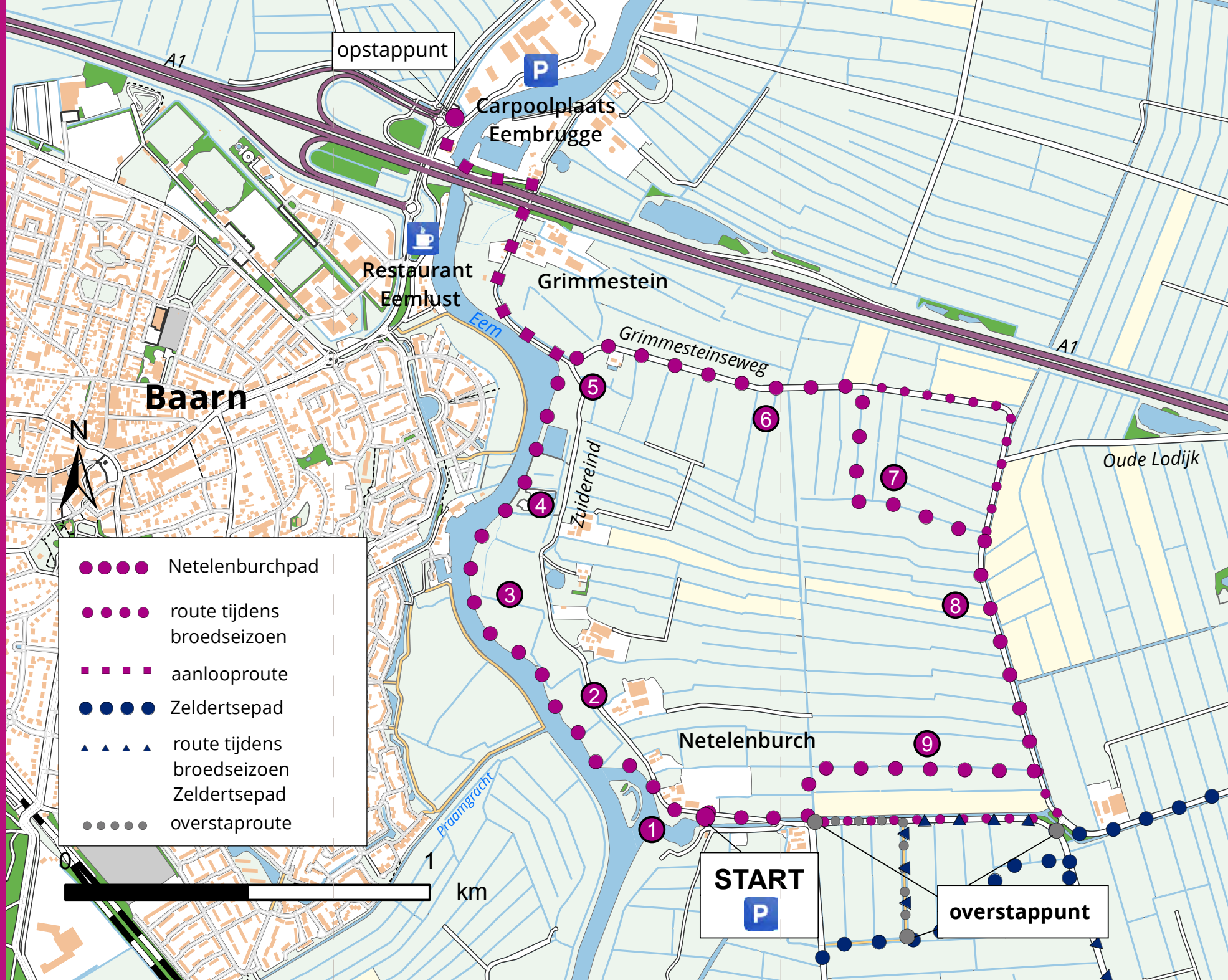
Midden in dit gebied liep een kreek, de Zeldrecht. Het was een brede moerassige stroom. Een kreek is een waterloop die zijn ontstaan dankt aan erosie door getijdestromen. De Zeldrecht is waarschijnlijk lang actief geweest door opstuwing van water vanuit de Eem. Ter bescherming werd een kade aangelegd, de Lodijk. De naam komt van 'lo' of 'lode' dat kreek betekent. Parallel aan de Lodijk mondde de Zeldrecht uit in de Eem, precies tussen Grimmestein en Netelenburch. Op oude kaarten is nog goed te

Graspieper

NETELENBURCHPAD 5 KM

Startpunt → Gemaal Zeldert, vlakbij Zuidereind 35, Baarn
Opstappunt → Carpoolplaats Eembrugge, 3755 LD Eemnes
Openbaar vervoer → buslijn 72, halte de drie eiken
Horeca → Restaurant Eemlust, Eemweg 72, Baarn

Voor actuele informatie zie www.klompennaden.nl.

Tussen 15 maart en 15 juni is een deel van de route omgelegd vanwege broedseizoen. Volg de markering 'route tijdens broedseizoen' in het veld.

Te gast op het erf en boerenland

Klompennaden lopen regelmatig over het erf van een boer, langs een beekje of over een sloot. Vaak is dit privéterrein. Er wordt nauw samengewerkt met boeren en grondeigenaren die recreatief medegebruik toestaan. Zonder hun toestemming waren er niet zoveel Klompennaden.

Honden verboden

Als wandelaar ben je te gast. Het betreden van privéterrein wordt aangegeven met een speciaal openstellingsbord. Ook geldt een hondenverbod. Loslopende honden kunnen onrust veroorzaken

bij vee, wild of weidevogels. Daarnaast kunnen ze ziekten verspreiden. Daarom zijn honden verboden op Klompennaden. Wij danken u voor uw begrip.

HOE WERKT DEZE DOWNLOADBARE BROCHURE

Download deze brochure en druk het af in kleur (dubbelzijdig, gespiegeld langs korte zijde) voordat u gaat wandelen. U krijgt dan de brochure + de wandelkaart geprint. De brochure kunt u als een echte folder vouwen over de aangegeven grijze lijnen. Deze brochure bevat altijd de meest actuele informatie.

hier vouwen

KLOMPENNADEN

hier vouwen

Ontdek het mooie buitengebied van Baarn.

Wandelen door het open polderlandschap van Eemland.

Door weilanden, over kavelpaden en langs de Eem.

Geniet van het weidse uitzicht, de rust

en de combinatie van cultuur en natuur.

Klommen aan, rugzak op en gaan!

Waarom is dit gebied gesloten van 15 maart tot en met 15 juni?

Grutto's, Kievieten, Tureluurs en nog veel meer prachtige weidevogels zijn echte oerbewoners van de graslanden. In dit buitengebied werken veehouders en vrijwilligers aan de bescherming van deze weidevogels om ze in stand te houden. Als zij dat niet zouden doen, verdwijnen ze. Weidevogels hebben namelijk rust in het broedseizoen nodig. Ze zijn erg gevoelig voor verstoring: wanneer bijvoorbeeld een wandelaar het nest van een weidevogel passeert, ook al is dat op honderd meter afstand, geven de oudervogels een signaal af. Kuikens in het veld verstoppen zich en stoppen met eten zoeken of raken onderkoeld.

Wij laten daarom dit gebied met rust zodat alle weidevogels hier in alle veiligheid hun jongen kunnen grootbrengen. Tijdens het broedseizoen volg je 'route tijdens broedseizoen': dit is zowel in het veld gemarkeerd als op de kaart aangegeven.

Tureluur